

Kodutütarde Lääne ringkond

Rühm „Sajajalgsed“

**KODUTÜTARDE JA NOORKOTKASTE „TALURAHVA
LAAGRI“ KORRALDAMINE NING LÄBIVIIMINE**

1. järgu praktiline töö

Maris Esko

Juhendaja: Inna Esko

Lihula

2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KODUTÜTRED JA NOORED KOTKAD	5
1.1 Kodutütred.....	5
1.2 Noored kotkad	5
1.3 KT ja NK väljaõpe	6
1.3.1 KT ja NK järgukatsed	6
1.3.2 KT ja NK erialakatsed	6
1.3.3 KT ja NK matkamängud	7
1.3.4 KT ja NK laagrid	7
2. LAAGRI KORRALDAMINE	8
2.1 Alustamine	8
2.1.1 Laagri tehnilised näitajad	9
2.1.2 Laagri programm	9
2.2 Laagrite liigitamine	9
2.3 Riskianalüüs	10
3. KT JA NK „TALURAHVA LAAGRI“ PLANEERIMINE NING KORRALDAMINE	11
3.1 Laagri planeerimine.....	11
3.1.1 Laagri kava.....	12
3.1.2 Korraldatava laagri partnerid	13
3.1.3 Lapsevanema teatis	14
3.1.4 Laagri menüü	14
3.1.5 Laagri riskianalüüs.....	15
3.1.6 Tagasiside	16
3.2 KT ja NK „talurahva laagri“ kirjeldus	16

4. KT JA NK „TALURAHVA LAAGRI“ ANALÜÜS	20
4.1 Tagasiside laagris osalejatelt	20
4.2 Tagasiside abilistelt	21
4.3 Töötoa juhendaja tagasiside	21
4.4 Eneseanalüüs	22
KOKKUVÕTE	24
KASUTATUD KIRJANDUS	26
LISA.....	27
Lisa 1. Kodutütarde ja Noorkotkaste ühine „Talurahva laager“ infoleht ja lapsevanema luba	
Lisa 2. Kodutütarde ja Noorkotkaste „Talurahva laagri“ menüü	
Lisa 3. Laagris osaleja tagasisideleht	
Lisa 4. Laagris abiliste tagasisideleht	
Lisa 5. Laagri töötoa juhendaja tagasisideleht	
Lisa 6. Või- ja kohupiima valmistamise töötuba	
Lisa 7. Savist kausside valmistamise töötuba	
Lisa 8. Leiva valmistamise töötuba	
Lisa 9. Hingelinnu valmistamise töötuba	
Lisa 10. Lõnga värvimise töötuba	
Lisa 11. Puust loomakeste valmistamise töötuba	
Lisa 12. Kaltsuvaiba kudumise ja käepaelte punumise töötuba	
Lisa 13. Ravimtaimede tundmaõppimise matk	
Lisa 14. Krati valmistamise töötuba	
Lisa 15. Teatevõistlus	
Lisa 16. Hobusega ratsutamine	
Lisa 17. GPS'i mäng	
Lisa 18. Krati elustamise töötuba	
Lisa 19. Naiskodukaitse artikkel „Koostöö noortega“	

SISSEJUHATUS

Käesoleva töö autor on kuulunud kodutütarde organisatsiooni 10 aastat ning võtnud osa väga paljudest esinevatest üritustest (laagrid, orienteerumised, õppepäevad jm). Kodutütred (KT) ja noorkotkad (NK) on vabatahtlikud ja aktiivsed noored, kellele meeldib olla looduses ja tunda rõõmu uute asjade õppimisest ka tavaelus. Need noored on valmis oma vaba aega kulutama just nende samade organisatsioonide heaks. Nad on heasüdamlikud, ei kiusa nooremaid, ning aitavad vanainimesi. Olles ise pidevalt organisatsiooni aktiivne liige, tuligi mul mõtte korraldada laager noorematele kodutütardele ning noorkotkastele.

Töö eesmärgiks on korraldada „Talurahva laager“ 7-14aastastele kodutütardele ning noorkotkastele. „Talurahva laagris“ tutvuvad noored vanarahva kommete, uskumuste, tarkuste ning igapäevaelu tegemistega. Laagri korraldamisel lähtutakse kodutütarde ning noorkotkaste seadustest ning tegemistest.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

- Tutvuda laagri töökorralduste põhimõtetega;
- Koostada laagri kava;
- Sõlmida kokkulepped abulistega;
- Informeerida noori ja nende vanemaid laagri toimumise kohta;
- Viia laager läbi;
- Võtta osalejatelt ning abilistelt tagasiside laagri korraldamise kohta;
- Analüüsida planeeritud ning läbiviidud laagrit

Käesolev töö koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast. Esimeses osas antakse põgus ülevaade kodutütarde ja noorkotkaste organisatsioonist, laagri korraldamisest. Töö teises osas kirjeldatakse laagri kavandamist, korraldamist, läbiviimist ning analüüsi.

1. KODUTÜTRED JA NOORED KOTKAD

Kodutütred ja Noored Kotkad on Kaitseliidu eriorganisatsioonid. Tegemist on Eesti suurimate noorteorganisatsioonidega, kuhu kuulub ligi 8000 noort. Läänemaal on 130 kodutütart ja 100 noorkotkast. Noored tegutsevad peamiselt rühmades, kus neid juhendavad täiskasvanud juhid (Läänemaa noorteportaal, 2016).

1.1 Kodutütred

Kodutütred (KT) on 19.jaanuaril 1932. aastal loodud tütarlaste vabatahtlik isamaaline skautlik Kaitseliidu noorteorganisatsioon, millel on oma põhikiri ja sisekord. Kodutütreks on 7-18 aastased tütarlapsed (Kodutütred, 2016).

Kodutütarde organisatsiooni eesmärkideks on:

- Kasvatada noorte isamaalist meelsust ja valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust, süvendada armastust oma kodu ja isamaa vastu, õpetada austama ja armastama eesti keelt ja eesti meelt;
- Kasvatada kõrge moraaliga isiksusi, kes on ausad, ettevõtlikud, otsustamis- ja vastutusvõimelised, tähelepanelikud, südamlikud, austaksid oma vanemaid, kaasinimesi ja loodust;
- Arendada noorte vaimseid ja kehalisi võimeid; et need oleksid mitmekülgsed ja harmoonilised;
- Harjutada noori järgima tervislikku eluviisi, isikliku hügieeni reegleid ja olema suutelised abistama hädasolijaid;
- Valmistada ette kodutütreid naise ja ema ülesannete täitmiseks;
- Kasvatada tütarlastes teadmist, et nende haridusest ja haritusest oleneb Eesti olevik ja tulevik (Kodutütred, 2016).

1.2 Noored kotkad

Noored Kotkad (NK) on Kaitseliidu struktuuriüksus, mille eesmärk on kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveiks Eesti kodanikeks. Kaitseliidu noorteorganisatsiooni Noored Kotkad noorliikmeks võib olla ainult meesoost 7-18aastane isik (Noored Kotkad, 2016).

Noorte Kotkaste eesmärkideks on:

- Kasvatada noortes tasakaalukust, sõbralikkust, ausust, südamlikkust ja viisakust;
- Arendada tööarmastust, juhtimisoskust, otsustusvõimet, visadust, iseseisvust ja enesevalitsemist;
- Süvendada noortes armastust oma kodu ja isamaa vastu, valmistada neid ette kaitseväeteenistuseks;
- Anda oskusi hädasolija abistamiseks (Alutaguse Noored Kotkad, 2016).

1.3 KT ja NK väljaõpe

Kodutütarde ja Noorkotkaste organisatsioonis on palju erinevaid väljaõppeid. Organisatsioonide eesmärkide saavutamiseks korraldatakse koondusi, loenguid, kursusi, praktilisi töid, näitusi, koosolekuid, pidusid, ekskursioone, matku, mängu ja muud kultuurilist ning majanduslikku tegevust (Kaitseliit, 2016).

1.3.1 KT ja NK järgukatsed

Järgukatsed hõlmavad endas KT ja NK teadmisi ja oskusi väga erinevatel aladel ning need jagunevad kuude ossa. Järgukatsed on vanuselisel jaotatud järgmiselt:

VI järk sooritatakse enne vastu võtmist, V järk 8-10 aastased, IV järk 11-12 aastased, III järk 12-15 aastased, II järk 15-16 aastased ning I järk 17-18 aastased kodutütred. Järgkude tegemiseks peavad noored omandama teadmisi ja oskusi järgmistelt aladelt: eesti loodus, eesti ajalugu, kodutütarde teadmised ja oskused, käitumine, loovus, matkatarkused ja turvalisus. Mida kõrgem on järk, seda rohkem peab järgu sooritaja teadmisi omandama (Kaitseliit, 2016).

1.3.2 KT ja NK erialakatsed

Lisaks järgukatsetele sooritavad noored ka erialakatseid. Nad saavad aimu neid huvitavast valdkonnast ning selle kinnituseks, et nad on vastavaid teadmisi omandanud, saavad õiguse kanda vormiriietel erialamärke (Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Kodutütred ja Noored kotkad arengukava, 2016). Kodutütarde erialakatsed on järgmised: muusik, laulja, tantsija, esmaabi andja, tugiisik, taimetark, linnutark, loomatark, fotograaf, ajaloolane, tõlk, keskkonnasõber, laskur, sportlane, aktivist/organisaator, esineja, perenaine, nobenäpp, päästja, kunstnik, ajakirjanik,

matkaja, mälumängur, arvutispetsialist, kollektsionäär. Iga erialakatse märgi saamiseks tuleb läbida katsed (Kodutütarde järgu- ja erialakatsed, 2016).

Noorkotkaste erialakatsete nõuded jagunevad sisult ja otstarbelt üheksasse gruppi: välitegevus; maamajandus, ehitus ja remont, tehnika, side ja infotehnoloogia, merendus, sport ja meditsiin, loodus- ja maateadus, kultuuri- ja humanitaartegevus (Noorte Kotkaste erialakatsete nõuded, 2016).

1.3.3 KT ja NK matkamängud

Jalgsi matkamine on üks tavalisemaid ja lihtsamaid sportlike vorme. Jalgsi liikumine on küll aeglasem ja raskem kui auto või jalgrattaga, kuid jalgsi matkates näeb kõike põhjalikumalt. Ligi saab praktiliselt kõigele- ka sinna, kuhu viib ainult jalgrada või kus puudub üldse igasugune rada (Kolmann, 2016).

Kodutütarde ja Noorkotkaste organisatsioonis korraldatakse erinevaid matkamänge, kus noored peavad jalgsi läbima pikki vahemaid. Rännakmatka läbimisel kasutatakse kaarti ja kompassi. Rajal ootavad võistkondi kontrollpunktid, kus tuleb lahendada erinevaid ülesandeid: meditsiin, meeskonnatöö, lõkke tegemine, looduse tundmine, sõlmed jne. Matkamänge on erineva tasemega nii noorematele kui ka vanematele kodutütardele ja noorkotkastele (Läänemaa noorteportaal, 2016).

1.3.4 KT ja NK laagrid

Noortejuhid korraldavad noortele erinevaid koondusi ja laagreid. Suve- ja spordilaagrid on koht, kuhu saavad kõik organisatsiooni liikmed tulla, kus omandatakse palju kodutütarde ning noorkotkaste teadmisi. Päevad laagrites on sisutihedad. Samuti toimuvad teemalaagrid sobivas teemas näiteks: „Viikingite laager“, „Muinaslaager“, „Mustlaslaager“, „Indiaanilaager“ jm. Ühistegemistes kasvab kokkukuuluvustunne (Läänemaa noorteportaal, 2016).

Käesoleva peatüki kokkuvõtteks võib öelda, et väljaõpete, järgu- ja erialakatsete, matkade ning laagrite kaudu saavutatakse kodutütarde ja noorkotkaste eesmärgid. Selle tulemusena kasvatatakse noortes tööarmastust, sõbralikkust, otsustusvõimet, iseseisvust ning süvendatakse armastust oma kodu ja isamaa vastu.

2. LAAGRI KORRALDAMINE

Laager on koht, mis on kodust kaugel ja kodust erinev. Seal peab kohanema uute inimeste, olukordade ning reeglitega ja peab ise hakkama saama. Laagrites on võimalik enda üle väga uhke olla, sest laagripäevade jooksul koguneb saavutusi üsna rohkesti. Laagris saab tavaliselt palju nalja ja leiab uusi sõpru. Laagris käib elu päevaplaani järgi ja tavaliselt saab laagripäevade jooksul teha järgmist:

- Mängida palju erinevaid mängu- lauamängudest maastikumängudeni
- Teha sporti- korvpall, jalgpall, teatevõistlused, lauatenis jne
- Käia matkamas ja ujumas, joonistada pilte, valmistada ehteid ja teha taimeseadeid
- Õhtuti pidada erinevaid pidusid- tutvumisõhtu, lõkkeõhtu, diski
- Laulda ja tantsida

Laagris on kindlad reeglid, mis on vajalikud selleks, et iga laagriline tunneks ennast turvaliselt ja et temaga ei juhtuks õnnetusi. Laagri reeglitega tutvutakse esimesel laagripäeval ja nendest peab üsna rangelt kinni pidama. Reeglid on eelkõige selle jaoks, et laste turvalisus oleks tagatud.

Laagrielu on sätitud päevaplaani järgi ja päevaplaan kehtib kõigile laagrilistele (Lastekaitse liit, 2016).

Laagri korraldamisel tuleb läbi mõelda palju tegureid. Head suhted laagri korraldajate, laste ja lastevanematega on eelduseks laagri õnnestumisele ja edukale koostööle. Laagri tegevusi planeerides tuleks arvestada, et need toetaksid eelkõige sotsiaalsete ja kommunikatiivsete oskuste arengut, sotsialiseerumist ja iseseisvust (Kolmann, 2016).

2.1 Alustamine

Laagrites on noorel võimalus ennast arendada sisutihedas programmis, turvalises ümbruskonnas ning reeglina looduslikult kaunis kohas.

Laagri tegemisel ja tegevusplaani väljatöötamisel tuleb läbi mõelda:

- Laagri tegevuse eesmärk
- Laagri toimumise periood
- Kuidas koostada laagriprogramm, et see vastaks lapse ja noore arengut toetavatele nõudmistele

Laagri tegevus peab olema eesmärgistatud, miks ja kelle jaoks laager korraldatakse. Toimumise perioodi peavad teadma nii laagris osalejad, korraldajad kui ka lapsevanemad. Laagriprogramm tuleb koostada selline, mis tekitaks lastes huvi (Laagrite korraldamise ABC, 2016).

2.1.1 Laagri tehnilised näitajad

- Osalejate arv
- Ajaline kestvus
- Juhendajad

Enne laagri toimumist peavad lapsevanemad täitma registreerimislehe. Selle abil on võimalik teada saada laagris osalevate laste arvu ning arvestada toitlustamisega. Osalejate arvu pealt on võimalik planeerida laagri tegevusi ja juhendajate arvu (Laagrite korraldamise ABC, 2016).

2.1.2 Laagri programm

Laagri tegemiste kohta koostatakse programm. Programmi koostamisse on kaasatud noored ning on arvestatud nende seisukohti ning arvamusi. Oluline on ka saada tagasisidet laagri korraldamise kohta. Efektiivsel tagasisidel on kolm etappi: kirjeldav, seletav ja soovitav. Kirjeldavas etapis antakse teada faktid (kus olukorras oleme), seletavas etapis aga püütakse anda asjale seletus, kolmandas etapis antakse soovitus, kuidas saab asjaga edasi minna

- Aeg
- Koht
- Tegevused
- Tagasiside (Laagrite korraldamise ABC, 2016)

2.2 Laagrite liigitamine

Noorte- ja projektlaagrite tegevus on Eestis reguleeritud noorsootöö seadusega (Riigi teataja, 2016).

Seadus sätestab laagrite jagunemise noorte- ja projektlaagriks järgmiselt:

- Püsilaager

Püsilaager on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt väljastatud tegevusloa alusel töötav institutsioon, mis vastab teatud tingimustele. (Laagrite korraldamine, 2016). Püsilaagri ühe vahetuse pikkus peab olema vähemalt kuus ööpäeva ning peab tegutsema aastas üle 60 päeva (Riigi teataja, 2016).

- Projektlaager

Noorte projektlaager on laager, mida peetakse valla- või linnavalitsuse loal ning mille ühe vahetuse pikkus on vähemalt kuus ööpäeva ja mis tegutseb aastas kuni 60 päeva (Maaturism intranet, 2016).

2.3 Riskianalüüs

Laagri korraldamisel tuleb arvestada võimalike ohtude ja riskidega. Oht on situatsioon või asjaolude kokkulangevus, mis võib põhjustada vigastusi inimestele, materjalidele, varustusele jm. Ohu all mõistetakse kõike, mis võib tekitada kahju. Risk on võimalus, et keegi või miski saab viga, et õnnetus juhtub mingi aja jooksul koos tagajärgedega (mis tabavad elu ja tervist, elutähtsaid valdkondi, keskkonda või vara) (Kolmann, 2016).

Riskianalüüs on tegevus, millega selgitatakse välja ohutegureid, mis võib lapsi laagris ohustada, ning mille käigus proovitakse vältida omandi kahju või hävimise ennetamist, vigastuste vältimist ning kahjude vähendamist. Laagri turvalisus sõltub suurel määral teadmistest, kuidas ohu vältida ning oskustest tegutseda hädaolukorras. Riskianalüüs on võimalike õnnetuste ja riskiallikate süstemaatiline kindlaksmääramine, hindamine ja ennetusmeetmete kavandamine (Kolmann, 2016).

Kokkuvõtteks võib öelda, et eduka laagri korraldamisel tuleb läbi mõelda paljud tegurid, laagri eesmärk, läbiviimise koht, osalejate arv, juhendajad ja sisukas programm. Samuti tuleb arvestada ohtude ja riskidega ning koostada riskianalüüs.

3. KT JA NK „TALURAHVA LAAGRI“ PLANEERIMINE NING KORRALDAMINE

Käesoleva praktilise töö eesmärgiks on korraldada ja läbi viia laager 7-14aastastele kodutütardele ning noorkotkastele. Laagri teemaks on „Talurahva laager“, kus noored tutvuvad vanarahva kommete, uskumuste, tarkuste ning igapäevaelu tegemistega. Laagri korraldamisel lähtutakse kodutütarde ning noorkotkaste seadustest ning tegemistest.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

- Tutvuda laagri töökorralduste põhimõtetega;
- Koostada laagrikava;
- Sõlmida kokkulepped abilistega;
- Informeerida noori ja nende vanemaid laagri toimumise kohta;
- Viia laager läbi;
- Võtta osalejatelt ning abilistelt tagasiside laagri korraldamise kohta;
- Analüüsida planeeritud ning läbiviidud laagrit

3.1 Laagri planeerimine

Laagrit planeerides tuleb läbi mõelda palju erinevaid tegureid:

1. Koostada esialgne laagrikava. Juhuks, kui laager ei suju plaanipäraselt, nt halb ilm, lapsi oodatust vähem, abiliste äkiline haigestumine vm, koostada tagavara laagrikava.
2. Sõlmida kokkulepped partneritega: töötubade juhendajatega, abilistega ja kokkadega. Seejärel kohandada laagrikava vastavalt nende soovide ning soovitude järgi.
3. Koostada lapsevanema teatis. Teatises on täpselt kirjas laagri toimumise kuupäev ja kellaaeg, tegevuskoht ja lapse varustus.
4. Kooskõlastada laagrimenüü kokkadega ja osta vajalikud toiduained.
5. Koostada korraldatava laagri riskianalüüs.
6. Koostada tagasisidelehed laagris osalejatele, töötubade juhendajatele ja abilistele.

3.1.1 Laagri kava

Eduka laagri läbiviimiseks tuli koostada laagriprogramm. Kava tegemisel lähtuti kodutütarde ja noorkotkaste järgukatsete nõutavatest teadmistest, seadustest ning laagri korraldamise põhitõdedest. Laagri eesmärgiks oli tutvustada noortele vanarahva kombeid, uskumusi, tarkusi ning igapäeva tegemisi. Tabelist 1 on võimalik lugeda „Talurahva laagri“ päevakava.

Tabel 1. KT ja NK „Talurahva laagri“ 11.06- 12.06.2016 päevakava

11.juuni laupäev

Kellaaeg	Tegevus		Vajalik	Vastutaja
11:00-	Kogunemine, reeglite ja ohutusnõuete tutvustamine			Maris Esko
11:30-12:30	Laagri ülesseadmine	Taludesse jagamine	Märkidega kivid	Maris Esko
		Telkide ülespanek	Telgid	Suured abilised
12:30-14:30	Töötoad	Või ja kohupiim		Inna Esko
	12:30 13:30	Savist kausid		Eda Aavik
14:30-15:00	Oode			NKK
15:00-17:00	Töötoad	Leiva küpsetamine		Heli Esko
	15:00-16:00	Meisterdamine		Eda Aavik
	16:00-17:00			
17:00-17:30	Telkide kaunistamine, peremärk			Maris Esko
17:30-18:15	Õhtusöök			NKK
18:15-19:45	Töötoad	Lõnga värvimine		Heli Esko
	18:15-19:00	Krati valmistamine		Maris Esko
	19:00-19:45			
19:45-20:15	Teatevõistlus			Maris Esko
20:15-21:30	Ratsutamine			Ranna Rantšo
21:30	Grillimine	Tokisai		Maris Esko
		Omatehtud leiva ja või söömine		

		GPS` mäng	
23:30	Hügieen		
00:00	Öörahu		

12.juuni pühapäev

Kellaaeg	Tegevus		Vajalik	Vastutaja
8:00	Äratus	Hommiku võimlemine		Maris Esko
8:30-9:00	Hommikusöök			NKK
9:00-11:00	Töötoad	Poistel- puutöö Tüdrukutel- käepaelte punumine, vaiba kudumine		Hellat Rumvolt Maris Esko Heli Esko
11:00-11:15	Vahepala			NKK
11:15-13:00	Matk	Ravimtaimed		Marje Loide
13:00-13:30	Lõunasöök			NKK
13:30-14:00	Tagasiside	Kratist lahti saamine		Maris Esko
14:00	Koristamine			Kõik
15:00	Kojusõit			

3.1.2 Korraldatava laagri partnerid

Laagri korraldamiseks tuli sõlmida kokkulepped koostööpartneritega. Suurimaks koostööpartneriks oli Kaitseliidu Lääne maleva noorteinstruktor Kaidi Sits. Kaitseliidust saadi vajalik varustus: 2 telki, 2 lauda 4 pinki, WC paber, salvärätikud, puna-valge lint, 2 joogitermost, 3-4 suuremat kaussi, väliköök, potid/pannid/lusikad, väliköögi jaoks küttepuid.

Teiseks partneriks oli Lääne Naiskodukaitse (NKK) Lihula jaoskond. Seal olid abiks kaks kokka: Kaidi Ansi ja Kaja Lotman. Nende ülesandeks oli koostada laagri menüü ja toitlustada kahe laagripäeva jooksul.

Järgmiselt sai sõlmitud kokkulepped töötubade juhendajatega. Tabelist 2 on võimalik jälgida, kes millise töötoa eest vastutas.

Tabel 2. Töötoad ja selle läbiviijad

Töötuba	Vastutaja
Või ja kohupiima valmistamine	Inna Esko
Savikausside valmistamine ja meisterdamine	Eda Aavik
Leiva küpsetamine, lõnga värvimine, vaiba kudumine, käepaela punumine	Heli Esko
Krati valmistamine, teatevõistlus	Maris Esko
Puust loomakeste meisterdamine	Hellat Rumvolt
Ravimtaimede tundmaõppimine	Marje Loide

Lisaks osales laagris 7 abilist, nendeks olid vanemad kodutütred. Nemad ei võtnud osa kõikidest töötubadest. Abiliste ülesanneteks oli koostada ning läbi viia ööhäire, GPS'i mäng ja Krati elustamine.

Samuti lepiti kokku „Ranna Rantšoga“, mis võimaldas lastel laagris hobustega ratsutada.

3.1.3 Lapsevanema teatis

Laagri korraldamisel tuli koostada lapsevanema teatis. Lapsevanema teatis on infokiri, kust on võimalik välja lugeda laagri teema, varustuse, toimumise aja, koha, toitlustamise ning transpordi kohta. Teatises täidab lapsevanem nõusoleku lehe, kus ta lubab oma lapsel osaleda laagris ja annab infot lapse tervisliku seisundi kohta (Lisa 1).

3.1.4 Laagri menüü

Laagri toitlustamise ning toidu valmistamise eest vastutasid kaks naiskodukaitsjat. Menüü koostamisel lähtuti tervisliku toitumise põhimõtetest. Söögi toorained (kartul, porgand, kapsas ja sibul) olid pärit kohalikust talust. Põhitoidule lisandiks pakuti lastele värsket salatit ning vabalt olid laual puu- ja köögiviljad. Menüü kokkupanemisel arvestati ka nende toiduainetega, mida lapsed valmistasid töötubades (leib, kohupiim ja või). Kogu söök valmistati õues väliköögis (Lisa 2).

3.1.5 Laagri riskianalüüs

Laagrit korraldades tuleb arvestada erinevate riskide ja ohtudega. Selleks, et neid vältida, tuleb koostada riskianalüüs. „Talurahva laagrit“ planeerides mõeldi läbi kõik võimalikud ohutegurid ja koostati riskianalüüs. Laagris räägiti noortega ohtude põhjustest ning nende ennetamisest.

Tabel 3. „Talurahva laagri“ riskianalüüs

RISK	PÕHJUS	KÄITUMINE	ENNETUS
<i>Õnnetus, mis võib juhtuda</i>	<i>Miks see juhtus ja mis sellega kaasneb</i>	<i>Kuidas tegutseda tekkinud olukorras</i>	<i>Mida saab teha eelnevalt selle ärahoidmiseks</i>
Traumad-kriimustus, kukkumine	Ettevaatamatus	Esmaabi andmine, vajadusel kiirabile helistamine	Kokkulepete sõlmimine
Haigestumine-palavik vm	Üle pingutus, külmetus	Puhkus noorele, vanemate teavitamine	Riietumine vastavalt ilmale
Puugi hammustus	Pika rohu sees, metsas kõndimine	Puugi eemaldamine (õigesti), hammustuskoha järelvalve all hoidmine, vajadusel arsti külastamine	Igaõhtune kontroll
Päikesepiste	Pidevalt päikese käes olemine ilma peakatteta	Esmaabi andmine, pidev vee joomine, peavarju kandmine	Vee joomine, noorte teavitamine
Sportimine	Jala nihestamine, väljaväänamine, luumurd, kukkumine	Esmaabi andmine, vajadusel kiirabile helistamine, vanemate teavitamine	Ohutusnõuete jälgimine, kehtestada reeglid

Terariistad (nuga)	Hooletult noa käsitlemine, reeglite eiramine	Esmaabi andmine	Ohutusnõuete jälgimine
Põletused (lõke)	Reeglite eiramine, hooletus	Esmaabi andmine	Ohutusnõuete jälgimine
Käitumine loomadega (hobused)	Reeglite eiramine, ettevaatamatus	Esmaabi andmine,	Ohutusnõuete jälgimine (kiivri kandmine ratsutamisel)

3.1.6 Tagasiside

Tagasiside on üks võimalustest saada teada, mis laagris osalejatele meeldis ja vastupidi. Tagasiside kogutakse nii laagris osalejatelt, juhendajatelt ning abilistelt. Tagasiside põhjal saab leida vajalikud parendusvaldkonnad ja koostada vastavad tegevuskavad. Hea tagasiside süsteem annab laagrikorraldajale tuge ning julgustab teda uute eesmärkide püstitamisel.

Käesoleva laagri korraldamisel koostati tagasiside küsimustik laagris osalejatele (Lisa 3), abilistele (Lisa 4) ja töötubade juhendajatele (Lisa 5).

3.2 KT ja NK „Talurahva laagri“ kirjeldus

Laager toimus 11.06-12.06.2016 Lihula valla Kirbla küla Põldotsa talus. Laagris osales 27 inimest, kellest 7 olid täiskasvanud juhendajad, 2 kokka ja ülejäänud laagris osalejad. Laagris osalejate seas oli ka sellised lapsed (abilised), kes ei võtnud osa kõikidest töötubadest, vaid olid abiks õõhäre ja GPS'i mängu ettevalmistamisel ning läbiviimisel.

Laager algas osalejate kogunemisega. Kogunemisel tutvustati reegleid, tegevuskava ning räägiti ohutusnõuetest. Kuna laagri eesmärgiks oli tutvustada lastele talurahva kombeid ja igapäevaelu, seetõttu jagati lapsed kahte „tallu“. Taludesse jagamine käis loosi abil. Iga noor sai endale valida korvist ühe kivi, millele oli märgitud rist või kriips ning selliselt jagunesid lapsed kahte „tallu.“

Pärast seda mindi laagriplatsile, kus iga pere (neid oli kaks) seadis üles oma nn „talu“ ehk telgi. Telgid püstitati meeskonnatöö tulemusena. Edasi kulges päev laagrikava järgi ning algasid töötoad.

- Või ja kohupiima valmistamise töötuba- juhendaja Inna Esko
Selles töötoas õppisid lapsed valmistama talupiimast võid ning kohupiima. Töötoa juhendaja tutvustas lastele või ja kohupiima valmistamise ajalugu ja näitas vanaaegset võimasinat. Töötoa käigus läbiti kõik protsessid, kuidas piimast valmib või ja kohupiim. Töötoas valmis kaks erineva maitsega võid (maitserohelisega ja tavavõi) (Lisa 6).
- Savist kausside valmistamise töötuba- juhendaja Eda Aavik
Töötoas õppisid lapsed valmistama savist kausse. E.Aavik rääkis, et lauanõud olid taludes enamasti puust ja savist. Ta selgitas, kui oluline oli talus savikausside valmistamise oskus, sest poest polnud võimalik savinõusid osta. Töötoa käigus lapsed voolisid endale savist kausi ning kaunistasid selle (Lisa 7).
- Leiva küpsetamise töötuba- juhendaja Heli Esko
Töötoas räägiti, et rukkileib oli igapäevane toit. Leib kujunes aja jooksul kogu toidu ja elatise võrdkujuks ehk sümboliks. Leivaga oli seotud ka palju uskumusi. Rukkileib on peaaegu tuhat aastat vana. Töötoas õppisid lapsed valmistama leivatainast. Kuna vanasti oli igal talul oma leivamärk, siis ka meie „talud“ tegid leivale oma sümboli. Töötoas valmistati erineva maitsega rukkileibu (rosinate, pähklite ja sibulaga) (Lisa 8).
- Meisterdamise töötuba- juhendaja Eda Aavik
Vanasti usuti, et hingelind elab inimese sees ja otsustab, mida inimene tunneb. Vahel teeb ta seda meie märguande järgi, vahel omatahtsi. Kõige tähtsam on oma lindu hoolega kuulata ja tema hüüdmist tähele panna. Hingelind toob õnne, rahu ning armastust. Selles töötoas õppisid lapsed oma hingelindu meisterdama. Juhendaja abiga õmmeldi viltkangast hingelind ja see kaunistati ilusa tikandiga (Lisa 9).
- Lõnga värvimise töötuba- juhendaja Heli Esko
Taimede ning seentega on villu, lõngu ja kangaid värvitud juba aastatuhandeid. Siin õppisid lapsed värvima villast lõnga looduslike värvidega. Eelnevalt

valmistati sõnajalehtedest ja samblast keedis, kuhu asetati valge villane lõng. Töötoa käigus valmis kolm erinevat värvi lõnga (Lisa 10).

- Puust loomakeste meisterdamise töötuba- juhendaja Hellat Rumvolt
Vanasti olid lastel mänguasjadeks lapinukud ja puust valmisatud kiikhobused, klotsid, puuloomad ning vurrid. Puutöötoas õppisid poisid juhendaja abiga valmistama puuloomi. Puuloomakesed valmistati leppapuust. Mänguasjale tehti ainult üks tunnus, mis üht looma teisest eristas, kõik muu oli ebaoluline (Lisa 11).
- Vaiba kudumise ning käepaelte punumise töötuba- juhendajad Heli ja Maris Esko
Siin räägiti, kui oluline oli naistel käsitöö oskus, sest kõik riided valmistati kodus käsitsi. Tüdrukutel oli võimalus kududa kaltsuvaipa ja punuda enda värvitud lõngadest käepaelu (Lisa 12).
- Ravimtaimede tundmaõppimise matk- juhendaja Marje Loide
Ravimtaimed on taimed, millel on ravivad omadused ja mille mõju inimesele on tervistav. Talurahva elus oli väga tähtsal kohal ravimtaimede tundmine ja seetõttu laagri teisel päeval matkasime metsas ning niidul. Matka käigus õpiti tundma erinevaid ravimtaimi (naistepuna, kortsleht, raudrohi, harilik nõges jne) ning nende raviomadusi. Samuti tutvustati ravimtaimede kogumise reegleid (Lisa 13).
- Krati valmistamise töötuba- juhendaja Maris Esko
Kratt on nõiduslik olend, kes tule- või sädemejoana ringi lennates mitmesugust vara (vilja, rõivaid, raha) kokku veab. Selles töötoas valmistasid lapsed neli (vanadest kaltsudest, puuokstest, nõörist, rohukõrtest jne) kratti (Lisa 14).

Enne õhtusööki toimus „talude“ ehk telkide kaunistamine. „Talud“ kaunistati kättesaadavate looduslike materjalidega (oksad, lilled, kõrred, kivid jne). „Talude“ juurde paigutati ka peremärk, mis joonistati söega puupakule. Peremärk on perekonna omandit tähistav sümbol. Peremärke on kasutatud kalapüügiriistade, viljakottide, riidesemete, põllutööriistade jt. esemete märkimiseks ning see kaitses talu kurjuse ning halva eest.

Pärast krati valmistamist algas lastele „talude“ vaheline teatevõistlus. Võistlused olid sportlikud. Sai palju joosta, üksteisele kaasa elada ja naerda. Ülesanded olid

mitmekülgsed ja seotud talurahva teemaga. Toimus kotijooks, kartuli kaugusvise, munajooks ning naela löömine puupakku (Lisa 15).

Õhutpooliku tegi veel lõbusamaks ratsutamine. Lapsed said ratsutada kahe „Ranna Rantšo“ hobusega. Tung ratsutama minna oli suur ja see pakkus lastele suurt rõõmu (Lisa 16). Õhtuote valmistasid lapsed endale ise. Selleks küpsetati lõkkel tokisaiu, millele sai peale määrada värsket maitsevõid, kõrvale süüa talus valmistatud kohupiimakreemi ja taluleiba.

Õhtu üheks toredamaks tegevuseks oli GPS'i mäng. Selle ettevalmistamisele andsid suure panuse laagri abilised. Metsa oli tehtud rada koos kontrollpunktidega, kus tuli lahendada palju erinevaid ülesandeid (vanasõnade ja mõistatuste lahendamine, vanaaegse kirja lugemine). Viimased matkajad lõpetasid raja kell 22.30 (Lisa 17).

Enne öörahu saabumist oli vaja kratid elustada. Krati elluäratamiseks tuli sõlmida leping Vanapaganaga, ohverdades talle kolm tilka verd. Selleks läksid lapsed ristteele, kus neid ootas Vanapagan. Noored kavaldasid Vanapagana üle nii, et andsid talle kolme tilga vere asemel kolm tilka ketšupit ja nii saidki kratid eluvaimu sisse (Lisa 18). Südaööl saabus öörahu.

Vanasti vedasid kratid öösel hoogsasti peremehele varandust. Selleks, et lapsed oma varanduse kätte saaksid, toimus ööhäire. Öösel pidid lapsed läbima takistusraja pimedas metsas. Seal ootas neid varandus (kommikott).

Järgmise päeva hommik algas kell 8.00 virgutusvõimlemisega. Pärast hommikusööki jätkusid poiste ja tüdrukute töötoad. Poisid valmistasid puuloomakesi, tüdrukud kudusid kaltsuvaipa ja punusid käepaelu. Kahe laagripäeva jooksul töötubades valmistatud töödest seati üles näitus. Kõik laagris osalejad said vaadata üksteise töid. Pärast vahetunni toimus matk metsa ja niidule, kus õpiti tundma ravimtaimi.

Legendis oli, et kui kratile ei antud piisavalt tööd, muutus ta oma peremehele ohtlikuks. Kuna ka meie laager hakkas lõpule jõudma, tuli kratist lahti saada. Selleks oli vaja anda kratile võimatu ülesanne (nt. liivast kõie tegemine, sõelaga vee vedamine). Lapsed viisid omad kratid metsa ja sosistasid neile kõrva võimatu ülesande. Seejärel koguneti ümber suure puu ja kõnniti kolm ringi päripäeva. Tagasi tulles leiti krattide asemel hõõguvad sõed.

Järgnevalt toimus tagasiside lehtede täitmine, juhendajate, abiliste ja kokkade tänamine. Järgnes laagriplatsi korrastamine ja koju sõit.

4. KT JA NK „TALURAHVA LAAGRI“ ANALÜÜS

Kodutütarde ja Noorkotkaste „Talurahva laager“ toimus 11.06-12.06.2016 Põldotsa talus. Laagris osales 27 inimest, kellest 7 olid täiskasvanud juhendajad, 2 kokka ja ülejäänud laagris osalejad. Seal õpiti vanarahva kombeid, uskumusi, tarkusi ja igapäevaelu tegemisi. Laagrikava oli sisutihe, see sisaldas erinevaid töötube, matku, teatevõistlusi ja ratsutamist.

Selleks, et saada teada, mis laagris osalejatele meeldis ja vastupidi, tuli jagada tagasisidelehed. Tagasiside koguti laagris osalejatelt, juhendajatelt ning abilistelt. Tagasiside oli anonüümne. Saadud tulemuste põhjal saab laagri korraldaja leida vajalikud parendusvaldkonnad ning see annab korraldajale tuge ja julgustab teda uute eesmärkide püstitamisel.

4.1 Tagasiside laagris osalejatelt

Laagris osaleja tagasisidelehte täitis 11 last. Tabel 4 annab ülevaate saadud vastustest.

Tabel 4. Tagasiside laagris osalejatelt.

Küsimus	Väga meeldis	Enam-vähem	Ei meeldinud üldse
Kuidas laager meeldis?	63%	27%	-
Tegevused	45%	55%	-
Töötoad	69%	31%	-
Juhendajad/abilised	81%	19%	-
Õöhäire	45%	50%	5%
Söök	91%	9%	-

Tabelist 4 selgub, et 63% laagris osalejast jäid laagriga väga rahule, 27% vastajatest aga arvas, et laager oli enam-vähem.

Tegevusi kiitis heaks 45%, ülejäänud vastanutest arvasid, et tegevused olid enam-vähem. Vaatamata sellele oli huvi töötubade vastu suur (69%). Laagris osalejad hindasid samuti ka abiliste ning juhendajate tööd. Enamik (81%) oli nendega rahul. Õöhäire kohta võib öelda, et laste arvamus jagunes enam-vähem pooleks, 50% vastanutest arvas, et õöhäire oli korraldatud enam-vähem ja ühele lapsele ei meeldinud õöhäire üldse. Enamik laagris olijatest (91%) jäi söögiga väga rahule.

Tagasisidelehel olid ka lahtised küsimused. Sealt selgus, et kõige huvitavamad töötoad olid leiva küpsetamine, savikausside voolimine, või tegemine ning puutöö.

Tegevustest meeldis lastele väga GPS'i mäng, ratsutamine, krati valmistamine ja elustamine ning kratist lahtisaamine.

Kokkuvõtteks võib öelda, et laagris osalejad jäid laagris tegevustega rahule.

4.2 Tagasiside abilistelt

Tagasisidelehe täitis 7 abilist. Ankeet sisaldas kokku kaheksat küsimust, millest kaks olid valikvastustega ning ülejäänud arvamust avaldavad küsimused.

Küsimusele „*Kuidas laager meeldis?*“ vastasid kõik 100%, et jäadi laagriga väga rahule. Kõige huvitavamateks töötubadeks märgiti vaiba kudumine, leiva küpsetamine ja kõige põnevamaks tegevuseks oli teatevõistlus. Kolmandale küsimusele „*Mis oli laagris hästi?*“ vastati, et kõik oli hästi läbi mõeldud, ajakava sujus planeeritult, kava sisaldas palju huvitavaid ülesandeid ning kiideti head seltskonda. Märgiti ka seda, et kui laagri jooksul tekkis mõni probleem, siis kõik lahenes kiiresti ning sujuvalt. Küsimustele „*Mida oleks võinud teha paremini?*“ ja „*Mis oli halvasti?*“ ei vastanud keegi abilistest. Kõigile abilistele meeldis olla korraldaja rollis. Nende meelest ülesandeid oli parasjagu ning samas oli ka piisavalt vaba aega. Abilistele meeldis õpetada ja juhendada nooremaid. Laagrist said nad häid kogemusi. Ettepanekute osas toodi välja, et sellest võiks välja kasvada traditsiooniline rühmalaager.

4.3 Töötoa juhendaja tagasiside

Laagris töötas kaheksa töötuba, nende juhendajateks oli viis täiskasvanut. Töötoa juhendaja tagasisidelehe täitis neli.

Küsimustik sisaldas kolme avatud küsimust. Küsimusele „*Mis läks hästi?*“ märgiti järgmist: „*Laagrisse saabudes oli märgata, et kõik toimuv oli väga hästi korraldatud. Minu töötoaks oli ruum valmis ning jälgiti, et kamin köeks ja lastel oleks soe. Laagrit juhtiv Maris sai suurepäraselt hakkama vanemate kodutütarde juhendamisega, kes olid laagris abiks. Samuti laabus hästi ka kokkade töö. Mulle meeldis koostöö laagri korraldaja Marise ja tema juhendaja Heli vahel. Heli jälgis, et kõik toimiks ja lasi Marisel korraldada ning tegutseda. Hea meeskonnatöö oskustega Maris sai*

suurepäraselt hakkama laagri korraldamisega. „Kuna ma olin laagris ainult 3 tundi, siis kõike ei näinud. Minu arvates oli mitmekesine laagrielu, palju erinevaid tegevusi.“

Teisele küsimusele „*Mis läks halvasti?*“ ei vastanud keegi. Kolmandale küsimusele „*Ettepanekuid järgmiseks korraks?*“ märgiti, et ainukeseks puuduseks oli see, et ei tutvustatud „Talurahva laagris“ koduloomi (veised ja kanad).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et laagris osalejad ja juhendajad jäid laagri korraldusega rahule. Kiideti laagri mitmekülgsed tegevusi. Vastajatelt märkimisväärsed ettepanekuid ei tulnud ja ei osatud ka leida puudujääke.

4.4 Eneseanalüüs

Laagri ettevalmistusega alustati aprillis 2016, siis määrati laagri toimumise aeg ja koht, pandi kokku esialgne laagrikava ja peeti esimesed läbirääkimised partneritega. Hiljem sai laagrikava põhjalikult täiendatud, maikuu lõpuks oli koostatud kindel laagrikava, sõlmitud kokkulepped ning laagri osalejatele ja vanematele teatis saadetud. Päev enne laagri algust saabus toimumiskohta vajalik varustus (väliköök, pingid, lauad, küttepuud, toiduained, toidunõud).

Käesoleva töö autor jäi laagri korraldamisega rahule. Laagrikava oli põhjalikult läbi mõeldud ning see oli üsna paindlik. Planeeritud tegevused, mängud ja töötubade teemad lähtusid laagri püstitatud eesmärgist. Laagris osalejate arv oli oodatust väiksem, kuid vaatamata sellele oli lapsi parasjagu, mistõttu ka laste arv töötubades oli paras.

Laager sujus päevakavajärgselt. Laagri käigus ebaõnnestumisi polnud, kuid esines väike äpardus partneri poolt, mis sai koheselt lahendatud. Nimelt Ranna Rantšo ei tulnud kokkulepitud ajaks, seetõttu sai ajakavas tehtud väike muudatus. Õnneks arusaamatus lahendati ning ratsutamine toimus planeeritust hiljem.

Terve laagri vältel tegelesid toitlustamisega kaks toredat naiskodukaitsjat: K.Lotman ja K.Ansi. Koostöö laagri korraldaja, osavõtjate ja kokkadega oli suurepärane. Kokad olid paindlikud ning arvestasid väikeste muudatustega päevakavas. Toidud olid väga maitsvad ning portsud olid parajad. Tagasisidelehtedes kiitsid ka lapsed kokkade suurepärast tööd.

Hiljem ilmus NKK Lihula jaoskonna koduleheküljel positiivne tagasiside „KT ja NK Talurahva laagri“ kohta (Lisa 19).

Laagri läbiviimisel olid abiks vanemad kodutütred. Nendele antud ülesannetega tulid nad hästi toime. GPS'i mängu matkarada, ülesanded kontrollpunktides olid hästi läbimõeldud ning ette valmistatud. Tahaks kiita noortevahelist koostöö ja meeskonnatöö oskust. Ööhäire oli sisukas ning põnev igale laagris olijale. See sai ka positiivse tagasiside.

Töötubade juhendajad olid oma töö hästi läbi mõelnud ning ette valmistanud. Igas töötoas tutvustati lastele vastava teema ajalugu. Seejärel asuti tegevuste juurde. Juhendajad olid rahulikud ning oma ala asjatundjad. Ladusalt sujus laagri korraldaja ja töötubade juhendajate vaheline koostöö.

Käesoleva töö autor õppis laagri korraldamisest eelkõige planeerimist, kokkulepete sõlmimist, organiseerimist, paindlikkust ja vastutustunnet. Laagri läbiviimine andis suure kogemuse ja õppetunni. Nüüd, planeerides uut laagrit, on töö autor teadlik võimalikest eesseisvatest probleemidest ning korraldamise raskustest.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö autor on kuulunud kodutütarde organisatsiooni juba 10 aastat ning see andis lükke uurimistöö kirjutamiseks.

Töö eesmärgiks oli korraldada ja läbi viia laager 7-14aastastele kodutütardele ning noorkotkastele. Laagri teemaks oli „Talurahva laager“, kus noored tutvuvad vanarahva kommete, uskumuste, tarkuste ning igapäevaelu tegemistega. Laagri korraldamisel lähtuti kodutütarde ning noorkotkaste seadustest ning tegemistest.

Eesmärgi saavutamiseks olid püstitatud järgmised ülesanded:

- Tutvuda laagri töökorralduste põhimõtetega;
- Koostada laagrikava;
- Sõlmida kokkulepped abilistega;
- Informeerida noori ja nende vanemaid laagri toimumise kohta;
- Viia laager läbi;
- Võtta osalejatelt ning abilistelt tagasiside laagri korraldamise kohta;
- Analüüsida planeeritud ning läbiviidud laagrit

Töö teoreetilises osas anti põgus ülevaade kodutütarde ja noorkotkaste organisatsioonist ning laagri korraldamisest. Töö teises osas kirjeldati laagri kavandamist, korraldamist, läbiviimist ning analüüsi.

Kodutütarde ja Noorkotkaste „Talurahva laager“ toimus 11.06-12.06.2016 Põldotsa talus. Laagris osales 27 inimest, kellest 7 olid täiskasvanud juhendajad, 2 kokka ja ülejäänud laagris osalejad. Seal õpiti vanarahva kombeid, uskumusi, tarkusi ja igapäevaelu tegemisi. Laagrikava oli sisutihe, see sisaldas erinevaid töötube, matku, teatevõistlusi ja ratsutamist. Planeeritud laagri tegevused, mängud ja töötubade teemad lähtusid laagri püstitatud eesmärkidest. Töötubades õpiti või ja kohupiima valmistamist, leiva küpsetamist, savikausside valmistamist, hingelindude meisterdamist, taimedega lõnga värvimist, paela punumist, kaltsuvaiba kudumist, ravimtaimede tundma õppimist ning puidust loomakeste valmistamist. Laagrielu rikastas nõiduslik olend kratt. Lapsed said aimu krati valmistamisest, elustamisest, tema olemusest ning lahtisaamisest. Laagri töösse olid kaasatud ka vanemad kodutütred (abilised), kes olid abiks GPS'i mängu ja ööhäire ettevalmistamisel ning läbiviimisel.

Pärast tagasisidelehtede analüüsi selgus, et laagris osalejad ja juhendajad jäid laagri korraldusega rahule. Kiideti laagri mitmekülgseid tegevusi. Kõige huvitavamateks töötubadeks kujunesid leiva küpsetamine, savikausside voolimine, puutöö ning vaiba kudumine. Aktiivsetest tegevustest meeldis kõige enam teatevõistlus.

Samuti jäi töö autor rahule laagri korraldamisega, kokkade tööga, abiliste ning töötubade juhendajate koostööga.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et käesoleva töö koostamisega õpiti laagri korraldamisest eelkõige planeerimist, kokkulepete sõlmimist, organiseerimist, paindlikkust ja vastutustunnet. Laagri läbiviimine andis suure kogemuse ja õppetunni. Uut laagrit planeerides on töö autor teadlik võimalikest eesseisvatest probleemidest ning korraldamise raskustest.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Alutaguse Noored Kotkad.* (27. 10 2016. a.). Allikas: Noored Kotkad: [WWW] URL <http://alutaguse.kaitseliit.ee/et/noorkotkad>
- Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Kodutütred ja Noored kotkad arengukava .* (13. 10 2016. a.). Allikas: Kodutütarde ja Nootre kotkaste arengukava: [WWW] URL <http://www.kodutytar.ee/download/Arengukava-2020-10.04.2013.pdf>
- Kaitseliit.* (20. 10 2016. a.). Allikas: [WWW] URL Kaitseliit: <http://www.kaitseliit.ee/>
- Kodutütarde järgu- ja erialakatsed.* (15. 09 2016. a.). Allikas: Järgukatsed ja erialakatsed: [WWW] URL <http://www.kodutytar.ee/kasulikku/jargud-ja-erialad/>
- Kodutütred.* (20. 07 2016. a.). Allikas: Kodutütred: [WWW] URL <http://www.kodutytar.ee/meist/>
- Kolmann, K. (2016). *Lastelaagri korraldamine ja töö lastega.* 2011.
- Laagrite korraldamine.* (15. 09 2016. a.). Allikas: Laagrite korraldamine: [WWW] URL <https://www.tlu.ee/opmat/tp/laager.pdf>
- Laagrite korraldamise ABC.* (15. 10 2016. a.). Allikas: Laagrite korraldamise ABC: [WWW] URL <http://ank.ee/avaleht/images/dokumendid/riskilapsed/laagriABC.pdf>
- Lastekaitse liit.* (10. 28 2016. a.). Allikas: [WWW] URL Laager: <http://www.plk.ee/?id=10452>
- Läänemaa noorteportaal.* (10. 05 2016. a.). Allikas: [WWW] URL Kodutütred ja Noored kotkad: <http://noor.laanemaa.ee/noorteuhendused/kodututred-ja-noored-kotkad>
- Maaturism intranet.* (10. 28 2016. a.). Allikas: Maaturism: [WWW] URL <http://www.maaturism.ee/intranet/index.php?id=juhises-lastelaagrite-korraldamiseks>
- Naiskodukaitse.* (07. 15 2016. a.). Allikas: Koostöö noortega: [WWW] URL http://www.naiskodukaitse.ee/Koostoo_noortega_3078
- Noored Kotkad.* (10. 08 2016. a.). Allikas: Noored Kotkad: [WWW] URL http://www.nooredkotkad.ee/et/noored_kotkad
- Noorte Kotkaste erialakatsete nõuded.* (05. 09 2016. a.). Allikas: Noorte Kotkaste erialakatsete nõuded: [WWW] URL http://www.nooredkotkad.ee/files/nooredkotkad/img/files/Lisa_NoorteKotkaste_erikatsed.pdf
- Riigi teataja.* (25. 09 2016. a.). Allikas: Noorsootöö seadus: [WWW] URL <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014104?leiaKehtiv>

LISA

KODUTÜTARDE JA NOORKOTKASTE ÜHINE „TALURAHVA LAAGER“ 11.-12. JUUNI 2016

LÕIKA JA VÕTA LAAGRISSE KAASA
LAPSEVANEMA NÕUSOLEKU LEHT

NIMI:

Lapsevanema telefoni number:

Lisa 2. Kodutütarde ja Noorkotkaste „talurahva laagri“ menüü

11.juuni Vahepala	Puu- ja juurviljad (õun, pirn, banaan, porgand)
11.juuni Õhtusöök	Makaronid singiga, tomati-kurgisalat Magustoiduks moosisai ja küpsis Leib, morss, ketšup
12.juuni Hommikusöök	Neljaviljapuder moosiga/võiga Vorstileib ja juustusai Tee
12.juuni Vahepala	Puu- ja juurviljad (õun, pirn, banaan, porgand)
12.juuni Lõunasöök	Kartulid hakklihastmega, tomati-värskekapsa salat Kohupiim moosiga, leib ja morss

Lisa 3. Laagris osaleja tagasisideleht

	Väga meeldis	Enam-vähem	Ei meeldinud üldse
Kas laager meeldis?			
Tegevused			
Töötoad			
Juhendajad/abilised			
Ööhäire			
Söök			

Kõige rohkem meeldis töötuba.....

Kõige vähem meeldis töötuba.....

Kõige maitavam toit oli.....

Kõige huvitavam ülesanne oli.....

Kõige vähem meeldis.....

Järgmisel korral võiks teisiti teha.....

Lisa 4. Laagris abiliste tagasisideleht

1. Kuidas laager meeldis?

- Meeldis väga
- Enam-vähem, oleks võinud huvitavam olla
- Ei meeldinud üldse

2. Milline oli kõige huvitavam töötuba?

.....

3. Mis oli laagris hästi?

.....

4. Mis oleks võinud olla paremini?

.....

5. Mis oli halvasti?

.....

6. Kas sulle meeldis olla korraldaja? Kui jah, siis mida sulle meeldis teha?

.....

7. Vali sulle sobiv variant kohustuste kohta?

- Kohustusi oli liiga palju
- Täpselt parasjagu
- Liiga vähe

8. Ettepanekuid järgmiseks korraks?

.....

Lisa 5. Laagri töötoa juhendaja tagasisideleht

1.Mis läks laagris hästi?

.....

2.Mis läks halvasti?

.....

3.Ettepanekud järgmiseks korraks?

.....

Lisa 6. Või ja kohupiima valmistamise töötuba (autori fotod)

Foto 1. Kohupiima valmistamine

Foto 2. Või valmistamine

Lisa 7. Savist kausside valmistamise töötuba (autori fotod)

Foto 3. Savikausi meisterdamine

Foto 4. Savikausid

Lisa 8. Leiva valmistamise töötuba (autori fotod)

Foto 5. Leivataigna valmistamine

Foto 6. Küpsetatud leib

Lisa 9. Hingelinnu valmistamine töötuba (autori fotod)

Foto 7. Hingelinnu õmblemine

Foto 8. Hingelinnud

Lisa 10. Lõnga värvimise töötuba (autori fotod)

Foto 9. Lõnga värvimise ajaloo tutvustamine

Foto 10. Lõnga värvimine

Lisa 11. Puust loomakeste valmistamise töötuba (autori fotod)

Foto 11. Puust loomakeste valmistamine

Foto 12. Puust loomakesed

Lisa 12. Kaltsuvaiba kudumise ja käepaelte punumise töötuba (autori fotod)

Foto 13. Kaltsuvaiba kudumine

Foto 14. Käepaelte punumine

Lisa 13. Ravimtaimede tundmaõppimise matk (autori fotod)

Foto 15. Ravimtaimede õppimine

Foto 16. Ravimtaimede õppimine

Lisa 14. Krati valmistamise töötuba (autori foto)

Foto 17. Krati valmistamine

Lisa 15. Teatevõistlus (autori fotod)

Foto 18. Munajooks

Foto 19. Naela löömine puupakku

Lisa 16. Hobusega ratsutamine (autori fotod)

Foto 20. Ratsutamine

Foto 21. Ratsutamine

Lisa 17. GPS`i mäng (autori fotod)

Foto 22. GPS`i mängu tutvustus

Foto 23. GPS`i mäng

Lisa 18. Krati elustamine (autori foto)

Foto 24. Vanapaganaga kohtumine

Lisa 19. Naiskodukaitse artikkel „Koostöö noortega“

Lõuna-Läänemaa jaoskond aitas korraldada Kirblas noorte rühmalaagrit. Laagri peakorraldajaks oli 18 aastane neiu Maris Esko, kes kutsus noorkotkaid ja kodutütred oma kodutallu tarkusi ja oskusi õppima.

Laagri lõpetamise ühispidi ajaks tuli päike välja. Foto Maris Esko

Õppimine algas kohe esimesest laagritunnist hoolimata vihmast ja jahedast ilmast. Naiskodukaitse poolt õpetas Eda Aavik savist kausside voolimist ja värviliste linnukeste õmblemist ja Marje Loide seda, kuidas loodusest ära tunda ravimtaimi ning nende kasutamist erinevate hädade korral. Heli ja Inna Esko õpetasid lastele talutoitude valmistamise saladusi - ise tehti hapupiimast kohupiima ja küpsetati leivaahjus leiba. Õpiti mitmeid liikumismänge ning soovijad said proovida kaltsuvaiba kudumist, taimedega lõngade värvimist ja pulkadest mänguasjade valmistamist ning palju muud. Üks põnevamaid ettevõtmisi oli krati tegemine ja siis krattide ellu äratamine. Tähelepanelikele lastele tõid kratid öösel kommi aga need, kes tähele ei pannud, mida õpetaja soovitas vanapaganaga kohtumisel öelda, said krattidelt hoopis mullase kartuli.

Vaatamata öistele seiklustele ja kratielustamisele suutsid noored olla hommikul kell 8 telgist väljas reipal hommikuvõimlemisel.

Laagri kokkadeks olid Kaja ja Kaidi, kes said esimest korda omapead väliköögiga toimetamisel kenasti käed tahmaseks ja õnneks hiljem ka puhtaks. Vähene kogemus ei takistanud kartulite pehmeks ja makaronide krõbedaks saamist ning sööjad jäid rahule.

Täname Marist ja tema perekonda koduse ja lahke vastuvõtu eest! Meie arvates olid kõik lapsed ja noored väga püüdlikud ja tublid (Naiskodukaitse, 2016)